



Howard Phillips

Lowewast

Fungi from Yuggoth

Hobby z Yuggothu

přeložil Viki Shock

Translation © Viki Shock, 2019
Preface © Radim Kopac, 2019
Illustrations© Frantisek Storm, 2019
Editions © Volvox Globator, 2019

ISBN 978-80-7511-513-3

Howard Phillips

Lovecraft

Fungi from Yuggoth

Houby z Yuggothu

Právem zapomenuta? Ale houby, Houby z Yuggothu!

Lovecraftova poezie v češtině

Radim Kopáč

Z díla Howarda Phillipse Lovecrafta (1890–1937), kultovní postavy literárního hororu minulého století, máme v češtině skoro všechno podstatné. Kompletní prózu (vydanou v pěti svazcích 2011–2013 péčí nakladatelství Plus), skvělou studii „Nadpřirozená hrůza v literatuře“ (zahrnutou pod titul *Bezejmenné město*, 1998), a dokonce i řadu druhotných, pro poznání celku Lovecraftova díla méně důležitých textů, jako interpretaci vybraných povídek v komiksu (Erik Kriek: *Z neznámého světa a další příběhy*, 2018) nebo trochu stereotypní a únavné nastavování Lovecraftova fikčního univerza, kde vládne Cthulhu & spol. (naposledy August Derleth: *Strážci z hlubin času*, 2016). Schází jenom drobnosti, i když mnohdy asi dost objemné, jako třeba Lovecraftova bohatá korespondence, hlavně s kumpány z časopisu *Weird Tales*, na prvním místě s Klarkash-Tonem, čili Clarkem Ashtonem Smithem, kterému HPL vděčí za mnohé profily i jména ve svém panteonu mocných vládců a hrůzných bohů, kteří prý na úsvitu dějin sestoupili na Zemi z hlubin vesmíru (viz první svazek jeho „vybraných spisů“ *Mimo prostor a čas*, 2018). Nebo skoro neznámá kapitola z Lovecraftova života a díla, datovaná 1915–1923, kdy HPL redigoval žurnál *The Conservative*, kam občas i sám přispíval. Anebo sbírka básní *Houby z Yuggothu* (*Fungi from Yuggoth*).

Ta kniha je výjimečná. Je to jediná známá Lovecraftova sbírka poezie. Jde o věnec sonetů, šestatřicet tematicky provázaných textů, stylově mezi Petrarkou a Shakespearem, napsaných z valné většiny v devíti dnech na přelomu let 1929 a 1930, publikovaných posléze částečně na stránkách *Weird Tales* – a prvně knižně pak šest let po autorově skonu ve svazku *Beyond the Wall of Sleep* (1943). Za první úplné, kritické vydání je ale považována teprve edice z Necronomicon Press, která je o čtyřiatřicet let mladší. *Houby z Yuggothu* dneska fungují jednak jako metatext, tedy jako poezie odvozená motivicky i v konkrétních obrazech a výrazech od jiných, předcházejících Lovecraftových prozaických textů, jednak jako prototext, který motivy i obrazy a výrazy nabízí pro další využití. A přímé i volnější odkazy nemíří jen za HPL, ale i za jeho druhy v hororové zbrani, jako byli Lord Dunsany nebo Robert W. Chambers, autor *Krále ve žlutém* (originál 1895, česky 2014), sbírky deseti kvalitativně silně nevyvážených povídek, z nichž bral inspiraci Nic Pizzolatto, scénárista první řady slavného televizního seriálu *True Detective* (2014).

Ale zpátky na Yuggoth: Sběrka vznikla v době, kdy se Lovecraftův specifický fikční svět, spjatý především s jmenovaným Cthulhu & spol., rozvíjel, probarvoval, konkretizoval – ovšem nebyl ještě zdaleka hotový. Navíc řada čísel sbírky (hlavně úvodních a závěrečných) je spíš výpravných, dějových než ryze obrazných, statických; některé texty na sebe navazují, graduji, takže ve finále navozuje

knihy dojem spíše povídky o šestatřiceti odstavcích než básnické práce ve formátu znělky. *Houby* mají k Lovecraftově próze blíže, než by se mohlo navenek zdát: jejich sevřená forma sice hned poutá čtenářovu pozornost, ale důležitější je obsah; nejde o samotnou virtuozitu psaní, ale o naléhavost řečeného, které formát básně daleko přesahuje. A co *Houby* říkají? Kdosi získal na jakémsi tajemném místě knihu, která skrývá snad zakázaná kouzla, návod, jak otevřít jiné, paralelní dimenze skutečnosti – a poznat postupně její pravou tvář, podstatu, vrstevnatost čitatele i hlubiny jmenovatele. Rezonují tu jak bezprostředně navazující Lovecraftovy povídky „Šepot ve tmě“ (napsáno 1930), tak bezprostředně předcházející „Hrůza v Dunwichi“ (1928) nebo jediná próza, kterou napsal HPL v žánru fantasy, novela *Snové putování k neznámému Kadathu* (1927); zaděláno je tu dále v motivech třeba na „Stín nad Innsmouthem“ (1931), nebo na jediný Lovecraftův román *V horách šílenství* (1931), případně na povídku „Sny v čarodějnickém domě“ (1932).

Lovecraft ožil v češtině poprvé v roce 1970 v antologii *Lupiči mrtvol*, sestavené Janem Zábranou. *Houby z Yuggothu* pak zazněly v premiéře ze stránek *Bezejmenného města*, kde je hned úvodem otištěna čtvrtá báseň cyklu („Poznání“) v překladu editora svazku Ivana Adamoviče („Kdys jako dítě a znovu pak až dnes / tu mýtinu já viděl s věkovými duby / v šedavé mlze, jež zachvacuje a hubí / a postavy, jichž podobou byl děs...“). Jindy futurista Adamovič tu ale *Houby*, potažmo jejich autora trochu nepředvídavě shazuje: „... jeho poezie se kvalitou nemohla měřit s jeho povídkovou tvorbou a je nyní vcelku právem zapomenuta.“ Dnes neplatí ani jedno: měřit se dá, zapomenuta není. V roce 2016 se objevilo několik překladů do češtiny od jisté Nyneivy na *Litweb.cz*: „Jsou místa temná, prašná, zpola zapadlá / v zákrutech starých ulic přístavních / podivnými naplaveninami páchnoucích / kde západní vítr kroutí mhu v divná chapadla“ („Kniha“). A pak se chopil pera Viki Shock, na přelomu druhého a třetího milénia progresivní, neoavantgardní básník, poučený na dada, surrealismu i patafyzice, každopádně na černém, absurdně laděném humoru a stylové i žánrově všetečnosti, dnes pak nejspíš postmoderně blízký tvůrce, schopný parodovat kdykoli kohokoli a cokoli, včetně své maličkosti. *Houby z Yuggothu* přeložil komplet. Předkládáme je laskavému čtenáři mimo jiné s vírou, že přizná v případě prozaika Lovecrafta použitému volnému verši relevanci víc než případnou.

I.

Kniha

To místo bylo temné, zaprášené a zpola ztracené
ve spleti starých uliček nedaleko přístavu,
páchnoucího čímsi cizím, vyvrženým mořem,
s podivnými cáry mlhy, jimiž pohazoval západní vítr.
Tabulky okenních skel, potažených námrazou a kouřem,
ukazovaly jen stohy knih, pokroucené jako stromy,
hniјící od podlahy ke stropu –
halda práchnivějících starých spisů za pár šestáků.

Vešel jsem okouzlen a z hromady pokryté pavučinami
vytáhl nejbližší těžký svazek a prolistoval jej,
třesoucí se celý zvědavostí na slova, která se zdála střežit
jistá tajemství – kdyby jeden věděl, jak obludná.
Poté jsem hledal někoho od fochu, komu bych zaplatil,
ale nenašel jsem nikoho, jen uslyšel něčí smích.

I.

The Book

*The place was dark and dusty and half-lost
In tangles of old alleys near the quays,
Reeking of strange things brought in from the seas,
And with queer curls of fog that west winds tossed.
Small lozenge panes, obscured by smoke and frost,
Just shewed the books, in piles like twisted trees,
Rotting from floor to roof – congeries
Of crumbling elder lore at little cost.*

*I entered, charmed, and from a cobwebbed heap
Took up the nearest tome and thumbed it through,
Trembling at curious words that seemed to keep
Some secret, monstrous if one only knew.
Then, looking for some seller old in craft,
I could find nothing but a voice that laughed.*

II.

Honba

Držel jsem knihu pod kabátem a urputně ji
skrýval na takovém místě z dohledu;
spěchal jsem přes postranní uličky starého přístavu
nervózním krokem a často se ohlížel přes rameno.
Mdlá a nenápadná okna ve starých, drolicích se cihlách
na mě hleděla s podivem; pospíchaje
a mysle na to, co se asi skrývá za nimi, zatoužil jsem
po osvobodivém záblesku čisté modré oblohy.

Nikdo neviděl, že jsem tu věc vzal, ale ozvěna
toho čirého smíchu mi stále vířila v hlavě.
Mohl jsem jen hádat, co zlovolných nočních světů
číhá uvnitř svazku, po němž jsem bažil.
Cesta byla najednou zvláštní – zdi všechny stejné, jako by šílely –
a v dáli za mnou našlapovala neviditelná chodidla.

II.

Pursuit

*I held the book beneath my coat, at pains
To hide the thing from sight in such a place;
Hurrying through the ancient harbor lanes
With often-turning head and nervous pace.
Dull, furtive windows in old tottering brick
Peered at me oddly as I hastened by,
And thinking what they sheltered, I grew sick
For a redeeming glimpse of clean blue sky.*

*No one had seen me take the thing – but still
A blank laugh echoed in my whirling head,
And I could guess what nighted worlds of ill
Lurked in that volume I had coveted.
The way grew strange – the walls alike and madding –
And far behind me, unseen feet were padding.*

III.

Klíč

Netuším, jaký poryv větru v odpadcích
v těch podivných přímořských uličkách mě znovu přivedl domů,
ale na své verandě jsem se třásl, pobledlý vším tím spěchem,
abych se dostal dovnitř a zavřel těžké dveře na závoru.
Měl jsem knihu, která vyprávěla o tajné cestě
přes prázdnoty a skrze vesmírná pletiva,
jež drží bezrozměrné světy v zálivu
a střeží, aby ztracené věky zůstaly ve svém panství.

Konečně jsem měl klíč k jakýmsi nejasným vizím
západních věží a soumravných lesů, které ponuře
dlely v zálivech za pozemskou daností,
číhající jako vzpomínky na nekonečno.
Ten klíč byl můj, ale jak jsem tam seděl mumlaje,
podkrovním oknem otřáslo slabé zašmátrání.

III.

The Key

*I do not know what windings in the waste
Of those strange sea-lanes brought me home once more,
But on my porch I trembled, white with haste
To get inside and bolt the heavy door.
I had the book that told the hidden way
Across the void and through the space-hung screens
That hold the undimensioned worlds at bay,
And keep lost aeons to their own demesnes.*

*At last the key was mine to those vague visions
Of sunset spires and twilight woods that brood
Dim in the gulfs beyond this earth's precisions,
Lurking as memories of infinitude.
The key was mine, but as I sat there mumbling,
The attic window shook with a faint fumbling.*